

Asia: VN/16546/2022

Itäisen Suomen elinvoimaa vahvistavien toimenpiteiden selvittäminen

Näkemykset itäisen Suomen elinvoimasta

1. Mitkä ovat merkittävimmät muutokset toimintaympäristössäsi sodan alkamisen jälkeen? (mikäli mahdollista perustele esim. tilastotiedoin ja tutkimusten valossa)

1. Saimaan kanavan sulkeutuminen ja Saimaan alueen vesitse tapahtuneiden suorien ulkomaan tavarakuljetusten loppuminen sekä matkailu- ja vapaa-ajan vesiliikenteen loppuminen kanavassa
2. Puun ja hakkeen tuonnin loppuminen Venäjältä
3. Venäläismatkailijoiden Suomen matkojen väheneminen ja kielteinen vaikutus seudun palvelukysyntään
4. Venäläisten kesämökkeilyn väheneminen ja kielteinen vaikutus seudun palvelukysyntään
5. Yliopisto- ja korkeakoulu yhteistyön loppuminen Pietarin yliopisto- ja korkeakouluyksiköiden kanssa ja kesken jääneet yhteishankkeet
6. Venäjälle suuntautuneen yritystoiminnan ja yritysyhteistyön hiipuminen
7. Polttoaineen ja energian hintojen nousu kielteisine vaikutuksineen
8. Materiaalien ja komponenttien saatavuuden heikkeneminen
9. Maatalouden tuotantokustannusten kasvu

2. Mistä löytyvät itäisen Suomen uudet elinvoiman lähteet?

1. Saavutettavuus ja sen parantaminen (Saimaan kanavan korvaaminen, rautatieverkoston kehittäminen, tieverkostoon (pääväylät ja paikallistiet) sekä laajakaistayhteyksiin tehtävät investoinnit ja ylläpito

2. Osaaminen ja sen kehittäminen (yliopisto- ja korkeakoulutus, tutkimus) yhdistettynä luontaisiin resursseihin ja olemassa oleviin kehittämisalustoihin tehokkaiden aluevaikutusten aikaansaamiseksi
3. Luonnonvarat, kuten metsät (maan paras metsänkasvu), luonto, viljelymaa, Saimaa ja muut vesistöt ja näiden hyödyntäminen kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti
4. Itäsuomalaisuus, itäsuomalainen kulttuuri ja identiteetti, yhteisöllisyys

3. Esittele kolme vaikuttavinta ratkaisua perusteluineen itäisen Suomen elinvoiman lisäämiseksi

1. Logistisen järjestelmän arviointi, selvitykset eri vaihtoehdoista ja niiden keskinäinen vertailu tavoitteiden ja kansantaloudellisen kannattavuuden, ilmastovaikutusten ja saavutettavuuden paranemisen näkökulmasta. Kehittämisen rakentamis- ja kunnostustoimenpiteet vertailuanalyysin perusteella.

Seudun saavutettavuus, nopeat tie- ja raideliikenneyhteydet sekä ilmastoystävälliset liikenneratkaisut ovat tärkeitä periaatteita ja arvoja Mikkelin seudun ja itäisen Suomen elinvoimaisuuden näkökulmasta. Toimivia ja ympäristöystävällisiä liikenneratkaisuja kaipaavat alueen asukkaat, alueen yritykset ja yrittäjät, teollinen tuotanto, vapaa-ajan asukkaat ja monipaikka-asujat. Erytisen tärkeää Mikkelin kaupungille ovat nopeat yhteydet Helsinkiin ja pääkaupunkiseudulle.

Itäisen Suomen logistinen järjestelmä käsittää tieverkoston, rautatieverkoston, vesikuljetukset sekä lentokentät. Ukrainan sodalla ja Venäjän rajan sulkeutumisella on ollut oleellisia haittavaikutuksia itäisen Suomen logistiseen järjestelmään: Saimaan kanava on käytännössä sulkeutunut, Pietarin rooli talouden ja liikenneyhteyksien kehittämisen näkökulmasta on muuttunut (mm. itärata) ja raideliikenteen sekä maantieliikenteen merkitys tavarakuljetuksissa on kasvanut.

On tehtävä perusteellinen analyysi ja selvitys itäisen Suomen logistisesta järjestelmästä ja sen kehittämisestä seudun elinvoimaisuuden kasvattamiseksi.

Tällaisia selvitettäviä ja kehittämistä vaativia kohteita ovat:

- Saimaan kanavan korvaava liikenneratkaistu (nk. Mäntyharjun kanava, raideliikenneyhteyksien kehittäminen, tieverkoston parantaminen ts. vesitiekuljetukset raiteille ja/tai pyörille ja volyymien kasvun vaikutukset ja tarpeet raide- ja tieverkostossa)
- itäradan vaihtoehdona tulee selvittää Mikkelin-Lahti -oikoradan rakentamisen edut saavutettavuuden näkökulmasta sekä hankkeen kustannukset, EU -rahoituksen saanti ja vertailu muihin raidevaihtoehtoihin

- Savonradan Kouvola-Mikkeli -parannustoimenpiteet, -kustannukset ja saavutettava hyöty
- Kouvolan asemaratkaisu: Savonradan junien mahdollisuus kiertää Kouvola niin, että aikaa vievää veturin vaihtoa Kouvolaissa ei tarvittaisi; kustannukset ja vaikutukset matka-aikaan
- selvitys siitä, millaisia etuja saavutettaisiin, jos tavaraliikenne, joka pääosin suuntautuu Kotkaan, käyttäisi parannettua Savonrataa ja matkustajaliikenne oikorataa Mikkeli-Lahti -välillä
- viitostien investoinnit ja niiden nopeuttaminen sekä paikallistieverkoston kehittäminen metsätalouden puunkuljetuksiin, vakinaisen ja vapaa-ajan asutuksen tarpeisiin sekä monipaikkaisuuden edistämiseen
- pyörätieverkoston kehittäminen matkailun tarpeisiin (vrt. Puumalan saaristoreitti)
- Mikkelin kansainvälisen lentoaseman saattaminen valtion tuen piiriin ja varautuminen tuleviin uusiin lentoliikennemuotoihin (sähkökoneet, drone -pohjainen rahti- ja lentotaksitoiminta) sekä puolustuksellisiin tarpeisiin ja toimimiseen mahdollisesti NATO -lentokenttänä

2. Osaamisen vahvistaminen aluevaikuttavuuden näkökulmasta

Alueellisen elinvoiman ja elinkeinotoiminnan kehittäminen edellyttää riittävää osaamisen tasoa, sen kehittämistä ja ylläpitoa. Itäisessä Suomessa on kaksi yliopistoa (Itä-Suomen yliopisto Joensuussa ja Kuopiossa sekä LUT Lappeenrannassa). Mikkelissä on yliopistokeskus ja kolmen yliopiston toimintaa: Aalto, Helsinki ja LUT. Lisäksi kaikilla mainituilla paikkakunnilla on ammattikorkeakoulujen toimintaa. Tutkimuksella ja koulutuksella tulee olla riittävät resurssit ja niiden tulee vahvistaa aluetaloutta ja sen elinkeinojen ja yritystoiminnan kehittymistä.

Mikkelissä on rakennettu kolme elinkeinojen kehittämisalustaa: 1. EcoSairila: kehittää ympäristö- ja vesiliiketoimintaa 2. Memory Campus- ja Memory Lab: kehittää ja mahdollistaa massadigitoinnin, 3. Saimaa Stadium ja Kalevankangas: kehittää liikuntaa harrastuksena ja yritystoimintana. Uutena Mikkelin kaupunki on luomassa 4. Matkailun ja vapaa-ajan kehittämisalustaa, jonka tuotteistamisen pohjana on Mikkelin seudun historia (esihistoria, Venäjän vallan ajan historia, sotahistoria), kulttuuri ja kulttuuritapahtumat, luonto (mm. Saimaa Geopark -status) ja gastronomia (mm. oma D.O. -merkki).

Kaikkien kehittämisalustojen vahvistaminen ja aluevaikutusten aikaansaaminen edellyttää osaamisen kehittämistä ja siihen osoitettua erillisrahoitusta.

Tarvittavia toimenpiteitä:

- tutkimuksen ja koulutuksen vahvistaminen kehittämisalustojen osaamisaloilla
- kehittämisalustoilla kehittyvän ja aloittelevan yritystoiminnan start up -tuki
- Sodan ja rauhan keskus Muistin pysyvä perusrahoitus valtion budjettiin

- matkailun ja vapaa-ajan kehittämislustan käynnistämisrahoitus osaamisen ja tekemisen syventämiseen historia-, kulttuuri-, luonto- ja ruokamatkailun kehittämisessä
- kansainvälisesti merkittävien ja kansainvälistä huomiota saaneiden Astuvansalmen kalliomaalausten saavutettavuuden parantaminen ja tuki esihistorian hyödyntämiseksi matkailussa
- yhteistyön lisääminen Saimaan alueen matkailussa Mikkelin, Puumalan, Savonlinnan ja Lappeenrannan kesken
- tuki matkustajalaivaliikenteen aloittamiseksi reitillä Mikkeli-Puumala- Savonlinna-Lappeenranta (Lake Saimaa)
- Venäjän suunnan matkailijavirtojen heiketessä Itä-Suomen matkailumarkkinointi tulee suunnata läntiseen Eurooppaan, USA:han sekä Kauko- ja Lähi-itään ja valtion tulee tukea näitä markkinointitoimenpiteitä

3. Monipaikkaisuuden edistäminen

Saimaan alue on otollista seutua monipaikkaisuuden edistämiseksi. Etelä-Savon maakunnassa on noin 50 000 vapaa-ajanasuntoa (vakinaisia asukkaita n. 132 000). Vapaa-ajan asukkaat ovat merkittäviä alueen palveluiden käyttäjiä ja heidän tuomansa henkinen pääoma on merkittävä. Monipaikka-asujat/etätyöntekijät vahvistavat maaseututaajamien palveluverkoston olemassaoloa. Monipaikkaisuus ilmiönä tuli näkyväksi korona-aikana, kun vapaa-ajan asunnon omistajat hyödynsivät kakkosasuntojaan tilapäisinä etätyötukikohtina. Monipaikkaisuutta voidaan edistää mm. seuraavilla toimenpiteillä:

- monipaikkaisuuden ilmiötä tulee selvittää tutkimuksella, rekisteröinnillä ja tilastoinnilla
- kehittää, kunnostaa ja ylläpitää paikallistieverkostoa ja osoittaa määrärahat tähän valtion budjetista
- alueen laajakaistaverkostoa tulee täydentää koko alueen kattavaksi
- valtion tulee tukea yhteiskäyttöisten etätyöpisteiden/etätyöhotellien perustamista seudulle
- aluepoliittiset ratkaisut viranomaisyksiköiden sijoittamiseksi Itä-Suomeen ja etätyömahdollisuuksien hyödyntäminen valtionhallinnon toiminnassa

4. Vihreän siirtymän toteuttaminen

Itäisen Suomen luontaisia vahvuuksia ovat omat luonnonvarat ja niiden hyödyntämiseen liittyvä perusosaaminen. Vihreän siirtymän edistämiseksi voidaan vahvistaa jo olemassa olevia mahdollisuuksia, kuten hiilensidonta mekaanisen puunjalostuksen tuotteissa ja puurakentamisessa, uusien metsä- ja puupohjaisten tuotteiden kehittäminen, kestävän ruoantuotannon perusosaaminen (luomu), kierrätyksen ja ympäristöliiketoiminnan osaaminen (EcoSairila), biokaasun tuotanto (BioSairila), aurinkoenergian hyödyntäminen (aurinkopaneelien valmistus ja -myyntiliiketoiminta) sekä vetytalouden kehittäminen.

Uudet ja kehittyvät liiketoiminnan alat kaipaavat käynnistys- ja kokeiluvaiheessa erillistä valtion tukirahoitusta.

Voit jättää kommentit lausuntoon myös liitteenä

[Lausunto Itä-Suomen elinvoima.pdf](#)

Poikolainen Tarja
Mikkelin kaupunki